

۳-۴. مصادیق اجارة علمی

بند ۳۴: منظور این است که پژوهشگری به جای آن که خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خودش در فعالیت پژوهشی چندان تلاش نکند و بعد از تحويل کار، با دخل و تصرف اندکی در پژوهش صورت گرفته، آن را به نام خود منتشر کند.

۳-۵. مصادیق رعایت نکردن حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده

بند ۳۵: چاپ مقاله به دست دانشجو (پس از فارغ التحصیلی)، به طوری که استادان راهنمای همکاران فعالیت علمی از مفاد آن مطلع نباشند.

بند ۳۶: نپذیرفتن مسئولیت محتوای مقاله (درستی مطالب مندرج در مقاله) از سوی نویسنده‌گان آن.

بند ۴۱: رعایت نکردن ترتیب درج اسامی در مقاله‌های مستخرج از پایان‌نامه به ترتیب اسم دانشجو، استادان راهنمای و استادان مشاور.

بند ۴۱: پاسخ‌گو نبودن استاد راهنما درباره محتوای پایان‌نامه (درستی/ نادرستی) به عنوان شخص مسئول.

۴۲. اضافه کردن اسم افراد در مقاله برای ارتقای اعتبار مقاله، بدون اطلاع آن‌ها.

۴۳. دادن اطلاعات پایان‌نامه دانشجوی درحال دفاع یا فارغ التحصیل از سوی استادان راهنمای یا مشاور به دیگران و چاپ آن در قالب مقاله، حتی در صورت ذکر نام دانشجو یا انتشار آن به صورت پایان‌نامه افراد دیگر.

بند ۴۵: انتشار نتایج طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها از سوی دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی در قالب کتاب، مقاله و..., بدون هماهنگی و گرفتن مجوز از معاونت پژوهشی دانشگاه به عنوان مالک حقوق مادی و معنوی این‌گونه پژوهش‌ها.

بند ۴۶: چاپ مقاله‌ها با استفاده از پایان‌نامه دانشجویی از سوی استاد راهنمای یا مشاور، بدون درج نام دانشجو یا همکار پایان‌نامه و رساله.

بند ۴۹: ترجمه متون علمی و ادبی، بدون گرفتن مجوز از نویسنده اصلی اثر.

۳-۶. مصادیق انتشار مجدد

بند ۵۰: چاپ مجدد یک کتاب، مقاله و اثر ادبی و علمی یا بخش‌هایی از آن‌ها که قبلاً در یک نشریه چاپی یا الکترونیکی به چاپ رسیده باشد.

۷-۳. مصادیق همپوشانی انتشارات

بند ۵۱: پژوهشگر داده‌های مقالهٔ پیشین خود را با کمی تغییر در متن، در مقاله‌ای با عنوان جدید چاپ کند.

بند ۵۲: چاپ کامل مقاله یا مقاله‌ای با شباهت بسیار در یک مجلهٔ دیگر.

۷-۴. خریدوفروش آثار پژوهشی

بند ۵۳: خریدوفروش آثار پژوهشی (مقاله، پایان‌نامه و...) به‌گونه‌ای که خریدار از تحقیق به نام خود به عنوان پژوهشگر یا پدیدآورنده و صاحب اثر استفاده کند.

بند ۵۴: ضبط خریدوفروش و سوءاستفاده از سخنرانی‌های افراد بدون اجازه.

پرسش‌های درس

۱. دو مورد از راهبردهای کلان در دانشوری را نام ببرید و تبیین کنید.
۲. وظایف اخلاقی دانشجو در برابر استادان کدام‌اند؟ چهار مورد را بنویسید.
۳. کدهای اخلاقی در فرایند پژوهش را ذکر کنید (چهار مورد).
۴. کدهای اخلاقی در فرایند پژوهش را در اجرای پژوهش در مقام انتخاب موضوع و ارائه گزارش تحقیق بنویسید.
۵. مصادیق سرقت علمی را ذیل این موارد بنویسید: جعل داده‌ها، رعایت نکردن حقوق مالکیت معنوی.

پژوهش

۱. تصمیم‌گیری شما در موقعیت زیر چگونه خواهد بود؟ استدلال خود را در کلاس به اشتراک بگذارید:
الف. روش استاد درس «الف» مناسب نیست. درس «الف» هم از درس‌های اصلی و حساس رشته ماست. بیشتر دانشجویان دچار خطا در فهم درس شده‌اند. از سوی دیگر، استاد مربوطه بسیار خوش‌اخلاق است. مانده‌ایم چه کنیم، خصوصاً این‌که معروف است خوب نمره می‌دهد.

۲. برخی از چالش‌های اخلاقی در بحث ارزشیابی استادان را سر کلاس مطرح کنید و راه حل خود در حل آن را به اشتراک بگذارید.

منابعی برای مطالعهٔ بیشتر

۱. جوادی، محسن و دیگران. (۱۳۸۹). اخلاق پژوهش مبانی و مسائل. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

۲. فلاح، رستم. (بی‌تا). جستارهایی در اخلاق پژوهش. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
۳. محمدی ری‌شهری، محمد. (۱۳۷۹). علم و حکمت در قرآن و حدیث. ترجمه عبدالهادی مسعودی، قم: دارالحدیث.
۴. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. نظام نامه اخلاق آموزش.